

Iz Jugoslavije.

— **Enotna fronta v boju za kruh.** V nedeljo dopoldne se je vršilo v Ljubljani veliko zborovanje državnih uradnikov vseh kategorij, učiteljstva, železničarjev, poštinih usl., da protestirajo proti neznosnim razmeram. Shodu je predsedoval predsednik Osrednje Zveze javn. nam. Sprejete so bile sledeče resolucije:

I. Gmotni položaj vseh državnih in tem enakih javnih uslužbencev in upokojencev ter njih vdov in sirot je vsled rastoče druginje postal tako beden in obupen, da stojijo ti uslužbenci tik pred neizogibno katastrofo.

II. Ta brezupni položaj je povzročena edinole vsled pomanjkanja potrebnih pravočasnih ukrepov od strani države.

Zaradi tega zahtevajo nujno, da se takoj:

1. uzakoni službena pragmatika,
2. a) zviša vse druginjske doklade primerno sedanji druginji in krajevnim razmeram ter razširi izenačenje doklad tudi na železničarje,
b) odpravi maksimiranje teh doklad,
c) razveljavi vse omejitve, katere dajo dokladam značaj milostinje,

3. izplača izdaten enkratni nabaven prispevek;

4. primerno zvišajo pristojbine za vršenje službe izven urada;

5. reši stanovanjsko vprašanje za državne nameščence in železničarje s tem, da se:

a) nakaže tudi poduradnikom in slugam stanarinsko doklado,*

b) v krajih, kjer ni drugače mogoče dobiti stanovanja, odkáže stanovanje v naravi,

c) onemogoči, da se uslužbencem odpove stanovanje, brez zasiguranja novega stanovanja,

d) kadar je zaradi premestitve potrebna ločitev uslužbenca od družine, družini zasigura stanovanje in izplačuje primerno odškodnino za dvojno gospodinjstvo;

6. Razširi veljavnost določb člena 282 proračunskega zakona na vse državne in javne nameščence v celi državi.

— **Novo presenečenje.** Po zadnjih odredbah o druginjskih dokladah ne dobe stanarinskih doklad (zaradi čl. 6.) poleg vseh drugih nič. uslužbencev tudi učiteljice ženskih roč. del in otroške vrtnarice. Z vsakim zakonom napravi vlada kako novo nesocialno dejanje in provzroči krivico, ki nam dovaja naše potrpljenje do vrhunca in ki udarjajo kot zelo močne disonance na naš domorodni čut. In spričo takih razmer naj človek vzgaja mladino, ko gleda nezakonite persekucije, ki jih ni bilo še nikdar toliko kot v zadnjih tednih, ko bijejo po nas nesocialni zakoni, naj človek ohranjuje svoj idealizem, da ob njem še naprej žive na vodilnih mestih nasilneži, ki rušijo v najširših masah temelje in vero v državo. Samo eno vprašamo vladne mogotce: Ali učiteljicam žen. roč. del in otroškim vrtnaricam ni potreba stanovanja? Ali mar njim niso zvišali gospodarski stanovanje po novih stanovanjskih odredbah? Čemu ste jih prezrli?! — Ostudne razmere!

— **Računskemu oddelku za osnovno šolstvo pri pokrajinski upravi v Ljubljani.** Ponovno smo že prejeli pritožbe, da učiteljstvo ne prejema redno svojih mesečnih prejemkov. Kje je vzrok, hočemo doznati! Za danes priobčujemo pismo, ki smo ga pravkar prejeli v tej zadevi. Pismo se glasi: »Danes ko Vam pišem to poročilo je že 5. t. m., a nismo še prejeli na tukajšnji šoli mesečnih prejemkov za marc. Učiteljstvo ogorčeno povprašuje po svojih trdo zasluženih kronah — a zaman. Vsemu svetu je že znana naša beda — s temi bornimi prejemki izhajamo jedva prvo polovico meseca. In sedaj še to zavlačevanje! Kje tiči vendar vzrok? Vsi aktivni uslužbenci prejema svoje službene prejemke prvoga le podeželsko učiteljstvo zapostavljajo na ta način, da mora čakati na plačo do šestega, včasih celo do 8. v mesecu. Nobeno čudo ni, da pojava delaljubnost zlasti med mlajšimi tovariši in tovarišicami, ki izgubljajo vsled svoje revščine ugled med ljudstvom. Ali ne bi naš stanovski list mogel od pomoči tej krivici? Priporočamo se nujno našim zastopnikom, da posredujejo pri merodajnih oblasteh, da se temu zlu čimprej odopomore!

— **Moderno kurivo.** Dopis po resničnem doživljanju: Bil je neprijazen in hladen dan, ko sem koncem februarja moral k tovarišu Š. P. Vstopivši v njegovo sobo, me je prijetno iznenadila toplota, ki se je razlivala po nji. Tovariš je čepel pri

* Poleg vseh nižjih uslužbencev ne dobe nobene stanarinske doklade tudi učiteljice žen. roč. del in otroške vrtnarice.

svoji knjižnici in imel na tleh pred seboj kup knjig. »Hej kolega, nekoliko preveč dušne »špiže« si si nabral za post!« ga nagovorim. Okrenil je osivelo glavo, se vzdignil, mi podal roko in odvrnil: »Dobro došel! Nisem izbiral dušne hrane! kajti ta mi nikakor ne tekne če ni tudi telesna dovolj izdatna in pijača vsaj deloma »duhovita«. Veš, drvničarica se mi je napolnila z zrakom, a moj dvorni dobavitelj drv ga kljub dvakratni prošnji še ni pregnal iz nje ker najbrže sluti, da bi pred prvim marcem nitj najbesnejši »medicinan« ne mogel spraviti iz mene pare. Zato sem bil primoran za kuhinjo razbiti velik zaboj, sobo pa kurim s knjiga, mi. Gotovo še nisi poskusil, kako izborna ogrevajo tudi telo.« Prijateljeve besede in pogled na temne pohorske gozde, ki so se prezirljivo rezali skozi okna, so mi izsilili iz prs vzdihljaj: »To so pač žalostne razmere!« »Hm.« odgovori tovariš, katerega so bridkosti življenja in stanu napravile ravnodušnega, »moje še niso preveč žalostne, toda gorje onim, ki nimajo ne zabojev in ne knjig! Še bolj žalostno pa je, da bode 18. marca znaten broj tovarišev volil naše zaklete nasprotnike, ki se nam bodo potem rožali in morda nas celo še zbadali z znanim nemškim izrekom: **Nur die allerdümmsten Kälber wählen sich ihre Metzger selber!**« — Kar sem videl in slišal, me je tako hudo motilo, da sem se hitro poslovil in zbežal v meglen večer.

— **ob Hujskarija avstrijske vrste.** »Slovenec« prinaša v petek sledečo notico: »Centralistični blagoslov našim občanom. Predzadnji »Učiteljski Tovariš« opozarja učiteljstvo, da so občine dolžne po finančnem zakonu plačati stanarino po 30 dinarjev in več mesečno vsem učiteljem ljudskih šol v onih krajih, kjer država ne plača stanarine po zakonu o druginjskih dokladah. Samostojneži župani, pridite se les učiti! Vaši pristaši so glasovali za ta čl. 299., vaš minister je podpisal zakon, vi ste imeli vlado in tako bodo po vaši milosti plačevali občine, seveda naše prečanske občine, slovenske občine, ono, kar bi morala plačati država! Morda do volitve Jelenčevi hlapci ne bodo zahtevali plačila, gotovo ga pa bodo zahtevali po volitvah! To so iztuhtali demokrati, radikali in samostojneži! Le volite jih, občani da vam bodo vzeli še avtonomijo občin, kakor so vam vzeli avtonomijo Slovenije.« — Zdi se nam, da je vsaka beseda ob tej lumpariji odveč. Naše stališče je bilo in ostane vedno, da zahtevamo stanarino od države. Hujskače naj pa učiteljstvo ohrani dobro v spominu, posebno naj si jih pa ogledajo oni zaslepljenci, ki še vedno rinejo za njimi.

— **Volilna abstinencia.** (Dopis.) Iz vrst državnega uradništva se propagira za 18. marec volilna abstinencia. Dvomim, če je to geslo najmodrejše. S tem se odrečemo svoji državljanski pravici in dolžnosti. Največje politične zrelosti s tem ne pokazemo. Izboljšanju svojega materialnega stanja ne pripomoremo s tem nič. Indiferentne napravimo s tem še one poslance, ki so se dosedaj z vneto zanimanjem za naše gmetno in pravno vprašanje. Z abstinenco zelo ustrežemo našim kulturno nam nasprotnim strankam. Pripomoremo jim do zmage. Posebno za učiteljstvo to ni vseeno ker ima opravka s kulturno-prosvetnim delom. Te stranke so še večje nasprotnice izboljšanja našega materialnega položaja, kakor druge. Zato je boljša opredelitev katerikoli kulturno naši stranki, kakor abstinencia.

— **Smrt dr. Ivana Tavčarja.** Pod tem naslovom prinaša »Pokret«, glasilo UJU — Pov. Split v 1. in 2. šte. tek. letnika daljši članek, v katerem povdarja posebno literarno delavnost dr. Ivana Tavčarja.

— **Izšel je 1. zvezek Stanovsko-strokovne knjižnice Poverjenišva UJU v Ljubljani.** V predgovoru čitamo: »Stanovsko - strokovna knjižnica Poverjenišva UJU v Ljubljani« naj bo torišče naših duhovnih orijentacij in organizacij, naših utemeljenih in ugotovljenih nazorov in načelnih stališč, naj jih izkristalizuje in naj da enotnejšo smer in trdnejši kulturni temelj vsemu našemu delu. — Naj nam postane naš stanovski katekizem, ki bo dobil v njem potrebne orijentacije vsak član in vsak novinec našega stanu.« — Te dni prične uprava razpošiljati knjige na okrajna učiteljska društva, da jih ista oddajo vsem organiziranim članom. Opozarjamo na tožadavno notico med novimi knjigami in književnostjo.

— **Ponovno prosimo predsednike** oziroma tajnike okrajnih učiteljskih društev, da nam nemudoma javijo in pošljejo spisec vseh z učitelji poročenih učiteljic, učiteljic žen. roč. del, otroških vrtnaric in upokojencev pri svojem društvu. Zaradi

netočnosti nastaja velika materialna škoda, ker se vsem poročenim učiteljicam ne more ustaviti listov, enako se ne more urediti zadeva listov pri ostalih naštetih kategorijah. Za slučaj nadaljnjega molka so dušva odgovorna za poravnavo vseh doposlanih listov in odklanja uprava vsako odgovornost.

— **Naša slovenščina** bi morala biti dandanes neki »nolli me tangere«. Zato sem z velikim zanimanjem čital spis g. Ernesta Tirana v zadnji št. »Uč. Tov.« Posebno mi ugaja, kar piše v zadnjem odstavku, o našem jeziku! Da, tako je! Menj se zdi gnusna tista mešanica, ki smo jo začeli pisati v zadnjih časih. Prof. Levic je že na goriški gimnaziji učil, da je velika zasluga »Novic« med drugim to, da so obvarovale naš jezik l. 1850—1853, ko so začeli razni pisatelji pisati neko zmes hrvaškega in slovenskega jezika, katera se nikjer ni govorila. Zdi se mi, da se ta »srečna doba« ponavlja v današnjih časih. Učimo se pridno srbo-hrvaščine, a slovenščino govorimo in pišimo čisto, kakor živi med narodom in kakor jo pišejo odlični pisatelji, n. pr. Stritar! — Janko Leban.

— **Prošnja.** Gg. tovariše prosim, da naravnost meni ali pa gosp. skladatelju prof. Stanku Premrlu v Ljubljani naznanijo sledeče: Kdo ve za kake podatke o naših starejših glasbenikih, ki niso še nikjer obvedani, n. pr. o **† Smoletu, Kunšiču, Dragotinu, Juvančiču, L. Dolnarju,** oziroma o raznih učiteljih glasbenikih. Kdo ve kaj o L. F. Schwertu ali Jos. Mikšu? — Kandija pri Novem mestu, 11. marca 1923. Janko Leban, gost »Usmljenih bratov«.

— **Organizacija in dobrodelnost učiteljstva v Radvanju pri Mariboru.** Vse razredne učne osebe so bile v koledarskem letu 1922. učlanjene v svojem okrajnem učiteljskem društvu razum ene, ki je došla sem šele v jeseni. Za leto 1923. je tudi ta pristopila k društvu. Od svojih službenih prejemkov so vse učne osebe razum ene tu neimenovane prispevale mesečno v dobrodelne in kulturne stanovske in nar. namene po svojih močeh kakor sledi: Delakova Pavla 331 Din, Frasoval-Heričkova 357 Din, Jordan Ivan (nastopil v jeseni 35 Din, Komavljiva Irma 336 Din, Knaflič Radoslav 668 Din, Križman Josip 336 Din, Roberjeva Ana (nastopila o Vel. noči) 36 Din, skupaj 2099 Din. V 1., 2., 4., 5. in 6. znesku je zapopadeno 7% investicijsko posojilo. Razum tega je nabralo učiteljstvo med bivalstvom za Jugoslovansko Matico 418 Din, a za javno knjižnico 253 Din. Na vsako šolo podobno organizacijo, kako vznešen polet idealne ljubezni do napredka jugoslovanskega naroda bi vel po vsej naši ujedinjeni državi!

† **Tovarišici Faniki Schaubach-Novakovi v spominu.** (Umrla 30. januarja 1923.) Kolikokrat si se, ljuba Fanika, poslavljala od nas, hiteč v svoje ljubljene Ruše k dragim svojcem, vsakokrat smo Ti veselo klicali: »Na svidenje!« Vesela si se vračala v našo sredino, tem veselejša in srečnejša pa do onem dnevu, ko Te je zakonska vez zvezala z ljubljanim soprogom. — Doživeli smo pa dan, ko smo Ti klicali tudi: »Na svidenje, ali na svidenje — nad zvezdami!« — Na cesti pri Sv. Jožefu, enemu izmed Tvojih najljubših izprehodov, smo se poslovili od Tebe s solzami v očeh, s tugo v srcih. Mrtvaški voz s Tvojimi zemeljskimi ostanki se je pomikal proti Tvojemu ljubljenu domu. — S cvetjem in zelenjem je bila poslana Tvoja zadnja pot, in tedaj so se mi nehote usilile misli: »Čemu toliko cvetja na zadnjo pot, raje več cvetja v življenje — vzgojiteljem trpnom!« — Razumevanja naših težej, moralne pomoči pri našem težkem delu, priznanja, da nas štejete k sovgojiteljem svojih strok! takega cvetja nam dajte na težko pot našega življenja! Fanika, Ti pa nisi bila samo učiteljica-trpinka, bila si tudi učiteljica-mučenica. — Dne 14. avgusta l. 1914. so Te v družbi z drugimi značajnimi Rušani odpeljali v zapore v Gradec. Nisi nam pozneje mnogo govorila o teh groznih časih, a vse si mi povedala z besedami, ki si jih vzkliknila ob prevratu: »Sedaj vem, zakaj sem trpela!« Te Tvoje besede bi bile napolnile knjige, saj so vsebovale vse trpljenje, obup nad sedanostjo, upanje na ureditvenje najiskrenejših želj, povedala si v kratkih besedah vse, kar je trpel čutil, upal vsak navdušen Slovenec. — Sreča Ti je tedaj sijala iz oči, sreča, da si doživela ujedinjeno Jugoslavijo, za katero si trpela. — Na višku sreče si pa bila, ko si se združila z ljubljanim soprogom. A le tri kratke mesece si uživala srečo: smrt, ki ne izbira med srečnimi in nesrečnimi, je izbrala baš Tebe. Zakaj baš sedaj, se vprašujemo, a ne dobimo odgovora. Kako malo je, kar nam je ostalo — samo

spomin na Tebe. A ta ostane ohranjen v srcih vseh nas, ki smo poznali Tvoje blago srce, dokler ne pridemo za Teboj. Spavaj mirno, ljuba Fanika!

— **Opozarjamo na občne zборе naših gospodarskih društev in zadrug,** ki so objavljeni v današnji številki pod »Gospodarske organizacije«.

Učiteljski pravnik.

— **§ Opravilna doklada šolskih voditeljev.** Obvestilo vsem p. n. voditeljicam in voditeljem osnovnih šol in poverjeništvu UJU v Ljubljani. Zbor širjega sosveta UJU v Ljubljani je bil sklenil naj »obrambeni odsek« ukrene vse potrebno, da se črtane opravilne doklade od države iztožijo. — Podpisani sem se bil kot član obrambnega odseka trikrat obrnil s pismono vlogo na knjigovodstvo pokrajinske uprave v Ljubljani, naj mi naznanijo oblast (in njen odlok), ki mu je ukazala naše dekretovane opravilne doklade ustavititi, toda niso mi do danes na nobeno vlogo odgovorili. — Vsled tega molka, koje ga sem pravzaprav smatral za nikavni odgovor, sem se podal k odvetniku dr. Vekoslavu Kukovcu, ministru na razpoloženju v Maribor, ki se je v svoji znani ljubeznivosti nemudoma obrnil v Beograd no informacije, odkoder je sprejel od tamkajšnjega poročevalca v naučnem ministru sledečo dobesedno poročilo: »Opravilne doklade za šolske vodje so bile v predlogu budžeta, pa jih je finančni odbor črtal kakor še marsikaj drugega. Ko je pokrajinska uprava, oddelek za prosveto in vero v Ljubljani dobila budžet, je takoj vložila prošnjo za izpuščenje kredite in za povečanje premajhnih. Finančni minister je tozadevni dopis naučnega ministra zavrnil s ostro opombo, da bi se bili morali pri finančnem odboru in v skupščini brigati za zadostne kredite.« — Poročal sem o tem v Ljubljano, na kar je pokrajinska uprava napravila novo tozadevno vlogo z dne 13. svečana 1923, broj 539. Vloge še ni tu, toda obveščen sem že o njej. Upam, da bo sedaj ugodno rešena. Zato naj še počakajo s tožbo, ki jim ne more dati denarja. Je tudi dvomljivo, če bi prodrli s tožbo, ker je pokrajinska uprava očividno pravilno ravnala, ako je ustavila zneske, ki niso v budžetu.* Vlada je storila svojo dolžnost, stavila postojanko v budžet, toda skupščina jo je črtala. Skupščina pa ni mogoče tožiti! Iz tega poročila je razvidno, da treba počakati, kako se bo prej omenjena nova vloga pokrajinske uprave v Beogradu rešila. Ker se člani obrambnega odseka radi pomanjkanja časa in velike druginje ne moremo podajati v Ljubljano, vračam s tem dopisom vso zadevo potom »Učit. Tovariša« poverjeništvu UJU v Ljubljano, ki naj pri pokrajinski upravi poižve ali se je tozadevna vloga z dne 13. februarja 1923, broj 539 res odpravila v Beograd ter jo naj tam briganjajo, ako bi jo v Beogradu zavlačevali. Ta potreba dokazuje, da bi moral eden član »obrambnega odseka« bivati v Ljubljani. V finančnih zadevah res ne moremo tožiti skupščine, pač pa državo. Minister g. dr. Kukovec mi je v svojem pismu obljubil, da bo tudi njegova briga, da se ta pogreška popravi. Po njegovem mnenju je to pogreško zakrivil bivši ministrski poročevalec Šečerov, ki je v svoji pretiranosti in nebrzdani štedljivosti v zmoji posegel tudi po opravilnih dokladah voditeljev, ne da bi bil dejal zadevo na razbravo, češ tudi v Srbiji nimajo voditelji opravilne doklade (imajo pa stanarino in kurivo). — Podpisani se obenem tem potom g. dr. Vekoslavu Kukovcu, odvetniku in ministru na razpoloženju v imenu vseh prizadetih tovarišic in tovarišev najsrčneje in javno zahvajujem za njegovo ljubeznivo in brezplačno posredovanje ter dano besedo za nadaljno pomoč, kar bo učiteljstvo sigurno znao ceniti. — Radvanje pri Mariboru, dne 5. marca 1923. — Radoslav Knaflič.

* Opravilne doklade so pa v dekretu in po pri nas še sedaj veljavnih starih zakonih zakonito zajamčene. — Ured.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **do Obmejni šolski oder v Kapli** (okr. Marenberg). Kljub temu, da oblast še vedno omalovažuje to kočljivo obmejno postojanko narodno-prosvetno delo vendar napreduje. V nedeljo, 18. februarja je mladina pod vodstvom večše tov. učiteljice-voditeljice ge. Sadnekove nudila dve lepi igrici »Sneguljčica« in »Bratovska ljubezen«. Krasen nastop in ubra-

no petje otrok je ljudstvo ganilo do solz. Občudovati je požrtvovalnost tovarišice, ki je kot edina učna moč na obmejni štirikrazrednici naštudirala igrice in pripomogla do tako lepega uspeha. Oblasti pa bi naj vendar enkrat pokazale, da razumevajo težkoče na meji in čimprej izpopolnijo obmejna učna mesta!

—do V Bakovcih— v Prekmurju je priredila šolska mladina dne 11. februarja pod vodstvom arižnega šolskega voditelja Deškoviča šolsko veselico. Na vzporedno so bile deklamacije, petje in dve enodejanski »Kaznovani šalivci« in »Laznjiva Milena«. Že večkrat smo imeli priliko opazovati, kako čvrsto se zna o bakovski učenci obračati na odru. Tudi te pot so izvajali učenci svoje uloge izborna. Plačilo za trud šolsk. vodji je bila pohvala in priznanje občinstva.

—po Šoštanj. V nedeljo, 25. februarja je priredila ljudskošolska mladina pod vodstvom učiteljskega otroškega igrarja »V kraljestvu palčkov«, ki je v gmotnem kakor moralnem oziru nad vse pričakovano lepo uspela. Da je s takimi prireditvami treba veljansko potrpljenja in dela, je znano vsem, ki se bavijo s tem. Igralo se je tako ljubko, precizno in naravno, da se je vse čudilo. No, pa saj je bila tudi dvorana nabito polna! Brezhibna je bila tudi scenarija, obleka pačkov. vil, kralja — nad vse pa je ugajal »Norček«. — neka učenka iz V. razreda, ki bi lahko v tej ulogi nastopila in vsakem odru. Vodstvo prireditve je bilo v rokah tovarišice Trobejeve in Okornove ter tovariša Tajnika, pomagalo pa je seveda pridno tudi ostalo učiteljsvo. Trud ni bil zaman in je z uspehom lahko zadovoljno in tudi ponosno vse učiteljsvo ki je pripomoglo na en ali drug način k uprizoritvi. Kakor se čuje, se bo igrice ponovila čez 14 dni ali 3 tedne.

VSAK JUGOSLOVAN MORA BITI ČLAN, JUGOSLOVANSKE MATICE!

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Stanovsko - strokovna knjižnica Udruga Jugoslov. učiteljsva — Poverjenišvo Ljubljana. Zvezek I. I. Organizacija jugosl. učiteljsva. II. Pravila UJU. III. Poslovnik UJU — Poverjenišvo Ljubljana. Izdalo in založilo Udruga Jugoslovenskega učiteljsva — Poverjenišvo Ljubljana. Učiteljska tiskarna, Franciškanška ul. 6. — Cena za člane 3 Din, za nečlane 4 Dinarje.

Književnost in umetnost.

—k Stanovsko - strokovna knjižnica Udruga Jugoslov. učiteljsva — Poverjenišvo Ljubljana. Zvezek I. Vsebina: Predgovor. — Organizacija Jugoslovenskega učiteljsva. Udruga Jugoslovenskog učiteljsva: Centrala UJU. Poverjenišva UJU. Okrajna učiteljska društva UJU — Poverjenišvo Ljubljana. Specialna in strokovna učiteljska društva. Stalni uradi UJU — Poverjenišvo Ljubljana. Stalni odseki UJU — Poverjenišvo Ljubljana. Kulturno - prosvetne ustanove slovenskega učiteljsva: a) književna založništva, b) mladinski listi, c) listi za šoli odraslo mladino, d) pedagoško znanstveni listi, e) knjižnice. Stanovsko - gospodarske ustanove v področju UJU — Poverjenišvo Ljubljana: a) zadruge, b) gospodarska društva, c) denarni skladi. — Organizacija Jugoslovenskega učiteljsva Julijske krajine: Centrala, Okrajna učiteljska društva. — Stanovski in strokovni tisk za Jugoslovensko učiteljsvo: Centralni listi. Glasila Poverjenišva UJU. Drugi prosvetni, stanovski in strokovni listi. Gospodarsko stanovski listi. Srednješolski profesorski listi. Uradni in službeni listi. — Pravila Udruga Jugoslovenskog učiteljsva: Ime in sedeže. Svrha. Sredstva. Ustrojstvo. Članstvo. Uprava. Skupštine i sastani. Delokrug. Izbori. Članarina. Nadzorni odbor. Časni Sudovi. Razpust Udruga. Prelazna nariadenja. — Poslovnik UJU — Poverjenišvo Ljubljana: Ime in sedeže. Namen. Sredstva. Članstvo. Pristop in izstop članov. Dolžnosti in pravice članov. Uprava. Odseki. Sklepčnost in glasovanje. Volitve. Stroški uprave. Članarina. Rezervni sklad. Centralna knjižnica. Poročila stanovskemu glasilom. Poslovanje. Nadzorstveni odbor. Časni sod. Razpust poverjenišva. Splošne in prehodne določbe.

Naša gospodarska organizacija.

—g Občni zbor društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani se vrši z običajnim sporedom v sredo, dne 28. marca, ob 10. uri dop. v zgornjih prostorih Učiteljske tiskarne. K obilni udeležbi vabi odbor.

—g Učiteljski zdraviliški dom v Rog. Slatini. Zadrugnikom se naznanja, da se III. redni občni zbor zadruge ne more vršiti dne 19. marca 1923 — kakor je bilo razglašeno v 9. številki »Učit. Tov.«, ker sta načelnik in tajnik zadržana kot predsednika volilnih odborov pri volitvah narodnih poslancev za narodno skupščino. Občni zbor se zato preloži na sredo dne 28. marca 1923; čas, dnevni red in prostor ostanejo neizpremenjeni. Seja načelnik se vrši ob 9. uri, skupna seja načelnik in nadzorstva pa ob 9.30 istega dne. — Načelnik: Ant. Gnus.

—g Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam občni zbor bo 28. marca 1923 ob pol 10. uri v Učiteljski tiskarni.

—g Društvo »Narodna Šola« bo imelo svoj občni zbor 28. marca 1923 ob 9. uri v Učiteljski tiskarni.

—g Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom je imela svoj občni zbor 2. februarja t. l. Računski zaključek za leto 1922, ki je bil obruben v letošnji 3. številki »Učiteljskega Tovariša«, je bil odobren. Obrestna mera hranilnih vlog se je dvignila od 4% na 5%, ona posojil pa od 7% na 9%. »Poverjenišvo UJU« je prejelo podpore 150 Din. Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta pa 250 Din. Pri tej priliki se naznanja, da se na dopise brez vpsolanih znamk za 4 Din ne odgovarja.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Darila: Obveznice 7% drž. inv. posojila (s kuponji od sept. 1922, dalje): Kovačič Edo, naduč. pri Sv. Marjeti na Dravskem polju 1 à 100 Din; Berč Alojzij, naduč. v Spitaliču 1 à 100 Din; Skok Ela, učit. v Spitaliču 1 à 100 Din; Čuček Jelena, učit. v Grinčih (Prekmurje) 1 à 100 Din; Telkeš Andrej, naduč. v Tišini (Prekmurje) 1 à 100 Din; Zdošek Bogomir, naduč. v Letušu 1 à 500 Din (s kuponji od marca 1923, dalje); Bregant Zmago, učit. v Rajhenburgu 1 à 500 Din; to je 15 obveznic à 100 Din; skupaj z zadnjimi izkazanimi 82 obveznicami 97 obveznic à 100 Din — 9700 Din. Srčna hvala! Kdo bo poslal 100. obveznico?! Prekmurčani, zganite se! Saj boste tudi vi imeli koristi od U. D. Saj menda niste v Prekmurji! Članarina za 1922: Lecker Tilka in Zidar Verena, učitelji v St. Vidu pri Grobelnem, vsaka à 10 Din — 20 Din. — Za Neratov temeljni kamen so poslali: Učiteljsvo pri Sv. Marku nižje Ptuja 25 Din; Vukan Koloman, naduč. v Bodoncih, (Prekmurje) 10 Din; Viher Leopold, naduč. v St. Janžu na Vin. gori, 10 Din, Učiteljsvo v Hotizi (Prekmurje) 30 Din, skupaj 75 Din. — Kot dobrotnik U. D. se je obvezal tov. Rado Mejovšek, naduč. v Orli-vasji plačati znesek 200 Din v mesečnih obrokih ter že vpsolal 1. obrok 20 Din. Vsem darovalcem prav iskrena hvala!

—g Članom Učiteljske samopomoči. Za 85. smrtni slučaj. — Vida Skalovnik, Rajhenburg — se je nakazalo dedičem Din 1016 posmrtnine. Položnice za 84. in 85. smrtni slučaj prejmejo člani v aprilu. Kdor ni še poravnal zneska na zadnjo položnico prosimo, da stori to do 1. aprila tega leta.

Iz nase stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Tainike okrajnih učiteljskih društev, ki še niso vpsolali seznama s tovariši poročenih učiteljc, šolskih vrtnaric in vpo-kojenecv, ponovno prosim, da te sezname nemudoma vpošljejo, ker sicer ne moremo izvršiti sklepa ožjega sosveta glede članarine omenjenih. — Upravnik listov.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA NOVOMEŠKI OKRAJ je imelo v soboto dne 10. februarja 1923 v deški šoli v Novem mestu svoj redni občni zbor.

Tovariš predsednik otvoril 33. občni zbor ter konstatira sklepčnost. V svojem poročilu omenja, da imamo v okraju še precej neorganiziranih in ti zaslužijo vse naše priznanje. V organizaciji je moč! Vse, prav vse, kar imamo, smo dosegli samo potom organizacije.

Tajniško poročilo je podal tov. Hočevar. Društveni odbor je imel, ker so se vse društvene zadeve obravnavale na zborovanjih, samo dve seji; zborovanj pa je bilo 6. Na teh so se obravnavale važne šolske in stanovske zadeve. Več vlog se je poslalo na šolske oblasti ter na UJU poverjenišvo v Ljubljani. Udeležba je bila na vseh zborovanjih približno ena in ista. Zbralo se nas je 50—60, seveda vedno eni in isti. Malomarnost nekaterih članov zasluži pač vsa graja. Društveni odbor je povabil pismenim potom vse neorganizirane, da naj pristopijo k društvu, a odzvali sta se samo dve tovarišici. Izmed zborovanj je bilo najvažnejše ono v Trebnjem, kjer nam je pokazalo odnoto učiteljsvo, kako naj pospešuje in udeležuje šola šolske odre. Tov. Koscec nam je takrat podal nekaj praktičnih navodil, kako da pride šola do svojega odra. Tudi učiteljsvo drugih šol v našem okraju je priredilo v minulim letu več mladinskih prireditev.

Blagajniško poročilo je podal isti tovariš. Iz njega posnamemo, da je imelo društvo v minulim letu 11.947 Din 55 p. denarnega prometa. Posameznosti ne bom navajal, samo to moram pribiti, da je sramota za tiste tovarišice in tovariše, ki so odnesli društvu članarino. Prejemali so liste, a ko jih je odbor potrjal za plačilo, so izjavili, da ne plačajo, ker niso prejeli nikakega lista. Članarino zanje pri UJU je moralo utrpeti društvo. Stanovska zavednost, kje si! V prihodnje bomo objavili take tovarišice in tovariše v stanovskem glasilu, da bodo zvedeli vsi, kako zavedni so nekateri!

Članarina za leto 1923 se določi na 100 Din; upokojenec in tovarišice poročene s tovariši plačajo 40 Din.

Ferjalni Savez. O tej točki je odširno poročal tov. Pirnat. Osnovala se je podružnica T. S. v okrajlu učiteljskega društva.

Volitve. Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Matko Martin, Novo mesto; podpredsednik Miško Koscec, Trebnje; tajnik Viktor Pirnat, Novo mesto; blagajnik Fran Hočevar, Smihel pri Novem mestu; odbornika: Dragotin Gregorc, Toplice, Ruška Ravhekarijeva, Valta vas; namestnice: Milena Sušnikova, Lina Klemenčičeva ter Marija Arhova — vse v Novem mestu. Ko se je še določitev prihodnjega zborovanja prepustila novemu odboru, je tovariš predsednik zaključil občni zbor.

+ Učiteljsko društvo za slovenjgradski okraj je imelo svoj redni občni zbor dne 8. II. t. l. v Slovenjgradcu. Odsotnih

je bilo precejšnje število članov. — Predsednik pozdravi navzoče, predvsem g. nadzornika Grmovška ter novodošlo članico tov. Hedvigo Fohn iz St. Janža pri Dravogradu, konstatira sklepčnost in preide k dnevnemu redu.

Tov. predsednik poroča o zadnji seji širšega sosveta U. J. U. v Ljubljani in priporoča, naj si društvo naroči »Narodno Prosveto«, kar se sprejme. Prečita se dopis »U. D.« v Mariboru in dopis, v katerem se priporoča knjižica Radovanoviča »Osnovne nastave«. (Nekaj izvodov se je že razprodalo.)

Predavanju tov. Schechelna o zgodovini kraja »Slovenjgradec« so člani sledili z zanimanjem.

Poročila: Iz poročila tajnice smo posneli, da je imelo društvo v preteklem društenem letu 6 zborovanj, katerih so se člani (z enkratno izjemo) udeležili v povoljnem številu. Daljših predavanj je bilo 5. Društvo je šlo 34 rednih članov.

— Poročilo blagajničarke je izkazalo 2200.36 D skupnih dohodkov in 2170.75 D izdatkov, torej prebitka 29.61 Din. Pri sotni pregledovalca računov je našel predložene račune v najlepšem redu, naka se je tov. blagajničarki izrekel absolutorij.

Volitve: Izvoljen je bil dosedanji odbor s spremembo podpredsednika. Predsednik: Josip Purkhart (St. Ili pri Mlinji), podpredsednik: Ignac Kaffou (St. Janž pri Dravogradu), tajnica: A. Vaupotova (Slovenjgradec), blagajničarka: Marija Arnuševa (Sv. Martin pri Slovenjgr.), odbornika: K. Barle (Sv. Martin pri Slovenjgradcu) in Fr. Mlinšek (Smiklavž pri Slovenjgradcu), knjižničarka: A. Vaupotova (Slovenjgradec). Prihodnje zborovanje bo dne 12. aprila v Slovenjgradcu.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POLITIČNA OKRAJA LJUTOMER IN GORNJO RADGONO. JE IMELO SVOJ OBČNI ZBOR v narodni šoli v Križevcih pri Ljutomeru dne 11. januarja 1923 ob navzočnosti 45 članov. Po pozdravu tov. predsednika prečitajo odborniki svoja letna poročila, na kar se na predlog tov. Sadarja izreče celokupnemu odboru absolutorij in priznanje.

Na to se preide k novim volitvam, ki so se vršile po listkih. Med tem pa prečita tov. blagajnik imena posameznih članov, ki izjavijo, da so redni člani in še ostanejo. Nekaj članov se je črtalo.

Članarina se določi na letno 100 Din in sicer 80 Din za UJU; 10 Din za domačo društvo in 10 Din za Učit. Dom v Mariboru od vsakega člana. Omožene tovarišice poročene s tovariši plačajo le 20 Din letno. Članarina se plačuje najmanj četrto letno naprej.

O izgovoru trdega »le« je predaval ravnatelj mešč. šole iz Ljutomera tov. Baukart, ki je žel obilo priznanja. Razvila se je živahna debata. Končno je bila sprejeta sledeča resolucija: »Da ne pridemo v konflikt s pravopisjem in govorom na nižji stopnji osnovne šole, prosimo višji šolski svet, naj naredbo glede izgovora trdega »le« predrugači v toliko, da se izvaja ista le na višji stopnji osnovnih šol.«

Sledilo je nato predavanje tov. Čulka »o pouku srbohrvaščine« v osnovni šoli in predavanje viš. živinozdravnika iz Ljutomera o pasji steklini.

Tov. Ivanjšič je poročal o sklepih zadnje seje šir. sosveta UJU vev. Ljubljani in apeliral na učiteljsvo, da vedno podpira »Učiteljsko tiskarno«. Predlog tov. predsednika, da se tov. ravnatelju Antonu Gmsu pošlje društvena čestitka k 60letnici se z odobravanjem enoglasno sprejme. Sklene se, da se vrši prihodnje zborovanje 8. marca v Gornji Radgoni.

Koncem zborovanja sta v energičnem in temperamentnem govoru ožigosala tovarišica Perko in tov. Cvetko nečuvno postopanje vlade glede naših beraško plačanih plač in izjavila, da bomo primorani v borbi za obstanek res riskirati svoj poklic. Učiteljsvo jima je glasno pritrjevalo, a ker ni bilo nobenega konkretnega predloga, zaključil tov. predsednik krasno uspelo zborovanje.

Vršila se je na to I. odborova seja, kjer se je konstituiral novo izvoljeni odbor sledeče: Predsednik: tovariš Karel Mavrič, podpredsednik: tov. Ljudevit Ivanjšič, tajnik: tov. Mirko V. Sadar, blagajnik: tov. Ciril Mikl, knjižničar: tov. Slavko Stopar, pevovodja: tov. Franjo Cvetko, namestnik tajnika: tov. Andrej Horvatič, namestnik blagajnika: tov. Franjo Čeh, namestnik knjiž. in pevovodje: tov. Franjo Zacherl, Pregledovalca računov: tovariša Janko Fürst in Franjo Čuk.

+ PRI DRUGEM ZBOROVANJU UČIT. DR. ZA BREŽIŠKI IN SEVNIŠKI OKRAJ nam je predavala gđ. Stupica, učiteljica srbohrvaščine v Krškem o »Početni obuki srpsko-hrvatskoga jezika na osnovnoj školi«. Predavateljica nam je v kratkih, jednatih črticah orisala pot, katere naj bi se držali pri pouku srbohrvaščine. Navzoči so predavanju z zanimanjem sledili in ga z burnim odobravanjem prejeli, predsednik pa se predavateljici zahvali v imenu društva. — Nato je sledila obširna in živahna debata o volitvi učiteljskih zastopnikov v višji šol-

ski svet. Končno se sprejmejo na predlog tov. predsednika sledeče točke:

1. Društvo stoji na stališču, da je ob volitvi učiteljskih zastopnikov v višji šolski svet neobhodno potrebna najstrožja disciplina vsega slovenskega v UJU organiziranega učiteljsva, da se mora torej manjšina brezpogojno ukloniti večini.

2. Odobrava ključ, ki ga predlaga za bodočo volitev učiteljskih zastopnikov ožji sosvet poverjenišva UJU v dopisu z dne 18. novembra t. l.

3. Društvo izjavlja, da so dosedanji naši zastopniki v višem šolskem svetu vršili svoje dolžnosti v polni meri ter jim izreka za njihovo delovanje popolno zaupanje in zahvalo. Izraža željo, da bi tudi za prihodnjo funkcijsko dobo prevzeli ta odgovorna mesta.

4. Pooblašča svojega zastopnika pri seji širšega sosveta, da glasuje za tisto listo, ki jo bo določil ožji sosvet z večino zastopnikov okrajnih učiteljskih društev.

Tov. Jamšek prijavi nato minoriteten predlog, ki se glasi: »Ključ za volitev zastopnikov v višji šolski svet se naj spremeni v toliko, da voli učiteljsvo bivše Stajerske enega meščanskošolskega in enega ljudskošolskega učitelja, a bivša Kranjska pa enega ljudskošolskega učitelja kot zastopnika v višji šolski svet.« — Za ta predlog je glasovalo 7 od 49 navzočih članov.

Mesto zadržanega predsednika pri udeležbi seje širšega sosveta se določi kot namestnik tov. Drnovšek Fr.

Resolucije: Na predlog tov. Tominc Avg. sklene društvo pridružiti se resolucijam »Učiteljskega društva za knjižski okraj« z dne 8. decembra 1922. U. T., v kolikor so one danes še aktualne.

Ker ni bilo drugih predlogov, zaključil tov. predsednik lepo uspelo zborovanje. — Prihodnje zborovanje, obenem občni zbor, v Brežicah. Čas določi predsedstvo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu D. H. n. J.: Hvala za članek, porabim ga pa med »narodno prosveto«, ker se mi zdi zelo imesten. Pozdrav!

—lu Ker nam pri sedanjem dragem tisku ni mogoče dati listu priloge in nam to tudi ne dovoljuje stanje blaginice, smo morali nad dve strani gradiva odložiti za prihodnjo številko. Cenjene dopisnike prosimo potrpljenja, naj to upoštevajo in nam oprostite. Posebno društvena poročila so zastala.

—lu G. Ant. L. š. r. v p. — St. n. D.: Vašega spisa, ki ga omenjate na dopisnici, nisimo prejeli. Morda ste zgrešili naslov. Smo pa mnenja, da spada zadeva v leposlovni list. Obrnite se do »Zvončeka«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štev. 159.

Razpis učiteljske službe.

Po naročilu višjega šolskega sveta z dne 18. I. 1923 štev. 228 razpisuje se na deški petrazredni osnovni šoli v Ljutomeru nadučiteljska služba v stalno namestitev.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati po predpisani službeni poti do

21. aprila 1923

pri krajnem šolskem svetu v Ljutomeru.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru.

dne 12. marca 1923.

Нова книга! Нова книга!

Изишла је нова учбена књига:

„Историја Срба, Хрвата и Словенаца“.

Уџбеник за ученике народних школа.

Одобен одлуком госп. Министра Просвете О. Н. Бр. 45.659.

Израдио: Јов. Јовановић, референт Министарства просвете.

Књига штампана је кирилицом на српско-хрватском језику у Училиској тискарни у Љубљани.

Цена броширане књиге јест 14 Дин, тврдо везане књиге 16 Дин.

Наручбе прима:

Училијска тискарна,

Љубљана

Франчишканска улица 6.

V korist „Jugoslovenske Matice“!

„IDES“ Prašek za črnilo

raztopljiv v mrzli vodi, prekaša vse tu- in inozemske izdelke in tekoče ekstrakte!

„IDES“ Črnilo v obliki papirja za uradnike in učence. Za več kot 100% cenejši kakor tekoče črnilo!

„IDES“ Antracen in kovinasta črnila. Zahtevajte vzorce in cenike kateri, se pošiljajo brezplačno.

„IDES“ trnica kemičnih izdelkov Tacen pri Ljubljani.

